

תכנית התואר השני בתקשורת חזותית | M.Des Visual Communication | שנתון תשפ"ה

ראש התכנית: ד"ר חגית קיסר
רכזת התכנית: מעיין לוין (מ"מ שירה חזות)
דוא"ל: vc.mdes@bezalel.ac.il

סגל:

פרופ' מרב סלומון
פרופ' ענת קציר
ד"ר חגית קיסר
ד"ר עפרי כנעני
ד"ר ליאת לביא
ד"ר רועי עמית
יעל בורשטיין
עדה ורדי
ליאת סגל
אורי סוכרי
ד"ר שאול סתר
גיא שגיא

התכנית ללימודי מוסמך בתקשורת חזותית (M.Des) היא תכנית דו-שנתית, יחידה מסוגה בישראל, המקדמת מחקר מבוסס פרקטיקה (practice-based research), מכשירה את הסטודנטיות והסטודנטים להוביל תהליכי עומק דרך עיצוב, ולפעול כסוכני שינוי במרחבים החברתיים, התרבותיים והטכנולוגיים של זמננו. שלושה עקרונות פדגוגיים מרכזיים עומדים בלב תכנית הלימודים, האחד סינתזה בין תיאוריה ופרקטיקה המעודדת פיתוח עמדה מעמיקה ורפלקסיבית ביחס לשדה הפעולה המקצועי והרחבת גבולותיו. שני, פיתוח גמישות דיסציפלינרית שתאפשר לסטודנטיות/ים לפעול במרחבים והקשרים המחייבים יכולות פעולה וניתוח מורכבים. שלישי, מבוסס על הכרה בחשיבות של תקשורת חזותית כדיסציפלינה הנושאת תפקיד מכריע בעיצוב חברה צודקת ודמוקרטית.

במהלך שנה א' וב' התכנית תוביל את הסטודנטיות/ים דרך פיתוח אישי, מקצועי, ואינטלקטואלי עם סדרת קורסים הכוללת איור וסטוריטלינג, מובינג אימג', בינה מלאכותית וקוד למעצבים, כמו גם עיצוב בממשק עם אוצרות, וחשיבה ביקורתית. קורסים אלו תומכים בפעילותן של שתי מעבדות מחקר העומדות במרכז חטיבת הלימודים המרכזית המשלבת תיאוריה ופרקטיקה. המחקר במסגרת המעבדות יספק הזדמנויות ייחודיות להתמחות בפיתוח ועיצוב ממשקים דיגיטליים מבוססי בינה מלאכותית, כמו גם בחשיבה עיצובית ספקולטיבית שמשלבת מתודות של ויזואליזציה, איור, מיפוי, ומידול. כל זאת תוך כדי מחקר ועבודה בצוותים רב תחומיים ומפגשים עם מומחים מהארץ ומהעולם.

מרכיבי תכנית הלימודים

תכנית הלימודים כוללת שלוש חטיבות לימוד רעיוניות ומעשיות:

תקשורת חזותית בשדה המורחב בהובלת: גיא שגיא, עדה ורדי, ד"ר עפרי כנעני
תקשורת חזותית, בינה מלאכותית וכלכלה בהובלת: ד"ר ליאת לביא, אורי סוכרי, רועי עמית

מעבדות המחקר הן מרחבי לימוד וחקירה משותפים בתקשורת חזותית החוקרים ומגיבים באופן יצירתי ורעיוני לאתגרים חברתיים, סביבתיים וטכנולוגיים של זמננו. בהובלת סגל בינתחומי, סטודנטיות/ים יפתחו מחקר עיצובי מתקדם הכולל אפשרויות להתמחות בפיתוח ועיצוב ממשקים דיגיטליים מבוססי בינה מלאכותית, כמו גם בחשיבה עיצובית וספקולטיבית שמשלבת מתודות של ויזואליזציה, איור, מיפוי, ומידול (ראו הסבר על תחומי ההתמחות בכל מעבדה, בפירוט הקורסים). כל זאת תוך כדי מחקר ועבודה בצוותים רב תחומיים ומפגשים עם מומחים מהארץ ומהעולם. השתתפות במעבדת מחקר סמסטריאלית מקנה לסטודנט/ית 6 נ"ז. סה"כ על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף בשתי מעבדות מחקר בהיקף כולל של 12 נ"ז.

- קורס משולב

אובייקטים דיגיטליים, מנגנונים מוזיאליים מרצה: ד"ר עפרי כנעני
הקורס בשיתוף עם תכנית התואר השני במדיניות ותיאוריה של האמנויות.
(שנה א' בלבד) 4 נ"ז.

- פרויקט משולב

עיצוב/אוצרות/כתיבה לשנת תשפ"ו (2025-26) בהיקף של 4 נ"ז
(שנה ב', תשפ"ה בלבד, פרויקט מרכזי אישי בהיקף של 6 נ"ז)

2. חטיבה מעשית

חטיבה זו מיועדת להעמקת מיומנויותיהם של הסטודנטים/ות כמעצבים/ות ויוצרים/ות.
מרצים/ות: פרופ' מרב סלומון, יעל בורשטיין, ליאת סגל, ומרצים/ות אורחים/ות.

סדנאות נושא - כל סדנה תוקדש לנושא מרכזי רחב אליו מתייחסים הסטודנטים/ות בפרויקטים במהלך הסמסטר.
על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף בסדנת נושא אחת בכל שנה בהיקף של 2 נ"ז. סה"כ על כל סטודנט/ית להשתתף ב-2 סדנאות נושא לתואר בהיקף כולל של 4 נ"ז.

קורס מרוכז – קורסים מעשיים מרוכזים (שבעה ימי לימוד – לרוב מפגש מקדים וחמישה ימי לימוד) מתקיימים בחופשת הסמסטר (בין פברואר למרץ) ו/או בחופשת הקיץ (ספטמבר-אוקטובר) ומוקדשים לז'אנרים, פורמטים או טכנולוגיות. על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף בקורס בחירה מעשי אחד במהלך התואר בהיקף כולל של 2 נ"ז.

סדנאות אורח – מדי שנה מוצעות לסטודנטים/ות סדנאות בנות יומיים-שלושה המועברות על ידי מעצבים/ות ויוצרים/ות מובילים מהארץ ומחו"ל. על כל סטודנט/ית להשתתף בסדנת אורח אחת בכל שנה בהיקף של 1 נ"ז. סה"כ על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף ב-2 סדנאות אורח בהיקף כולל של 2 נ"ז.

3. חטיבה עיונית - תיאוריה ומתודולוגיה

שנה א':

סמינר חובה עיוני - מאפשר לסטודנט/ית להרחיב את אופקיו/ה בקונטקסט רחב של תחום העיצוב ובמגמות הבולטות בעיצוב העכשווי. הקורס יתבסס על מפגשים עם מעצבים/ות ואוצרים/ות, ביקורים וסיורים באוספי העיצוב המקומיים. בהובלת ד"ר חגית קיסר, פרופ' ענת קציר, ומרצים/ות אורחים/ות. (4 נ"ז).

קורס חובה עיוני - המאפשר לסטודנט/ית העמקה בתיאוריות שונות וביחסים האפשריים בינן לבין תחום התקשורת החזותית. מרצה: ד"ר שאול סתר (4 נ"ז).

שנה ב':

סמינר מחקר וכתביה - הסמינר מהווה מסגרת תומכת לפיתוח המחקר במעבדות, או לכתבת הסמינר המלווה של פרויקט מרכזי אישי לסטודנטים/ות בשנה ב' תשפ"ה. (6 נ"ז). מרצה: ד"ר חגית קיסר

תקופת הלימודים

משך הלימודים בתכנית הנו 4 סמסטרים (2 שנות לימוד). הלימודים בתכנית מתקיימים בקמפוס מרכז העיר, זמורה 1, ירושלים. ציון עובר בהגשות לסיום התואר בפרויקט משולב/פרויקט אישי מרכזי (לשנת תשפ"ה) הוא 70

דרישות התוכנית למעבר משנה לשנה וקבלת תואר מוסמך

היקף הלימודים: הדרישות הלימודיות כוללות 42 נ"ז. (שנה ב' תשפ"ה ישרימו 46 נ"ז). תנאי המעבר משנה א' לשנה ב':

1. ציון עובר בכל קורסי התכנית בשנה א'.
2. השלמת 2/3 מחובות הלימוד העיוניות בתכנית (שניים מתוך שלושה קורסים בחטיבה עיונית).

לצורך קבלת תואר מוסמך בתקשורת חזותית יהא על הסטודנט/ית למלא אחר הדרישות הבאות:

1. צבירת 42 נ"ז אקדמיות במסגרת שלוש החטיבות של תכנית הלימודים (שנה ב' תשפ"ה 46 נ"ז).
2. מילוי סך החובות האקדמיות כפי שנקבעו לתכנית.
3. השתתפות בשתי סדנאות אורח.
4. קבלת ציון עובר בכל קורסי התכנית.
5. עמידה בכל הדרישות המנהליות הנדרשות מסטודנט בבצלאל.

מבנה תכנית הלימודים:

שנה א'

שם הקורס	שעות שנתיות	נקודות זכות
מעבדת מחקר	3 ש"ש	6 נ"ז
1 סמינר חובה	2 ש"ש	4 נ"ז
1 סדנת נושא	1.5 ש"ש	2 נ"ז
1 קורס עיוני	2 ש"ש	4 נ"ז
1 קורס בחירה מרוכז	1.5 ש"ש	2 נ"ז

1 נ"ז	עד שבוע מרוכז	1 סדנת אורח
24 נ"ז	10 ש"ש + עד שבוע מרוכז	סה"כ

שנה ב'

נקודות זכות	שעות שנתיות	שם הקורס
10 נ"ז	3 ש"ש/הנחיה	מעבדת מחקר + פרויקט משולב (או פרויקט מרכזי לשנה ב' תשפ"ה בלבד)
2 נ"ז	1.5 ש"ש	1 סדנת נושא
6 נ"ז	3 ש"ש	1 סמינר חובה
4 נ"ז	2 ש"ש	1 קורס עיוני
1 נ"ז	עד שבוע מרוכז	1 סדנת אורח
22 נ"ז	9.5 ש"ש + עד שבוע מרוכז	סה"כ

פירוט הקורסים - שנה א'

סמסטר א'

שם הקורס	שם המרצה	נקודות זכות
אובייקטים דיגיטליים, מנגנונים מוזיאליים	ד"ר עפרי כנעני	4 נ"ז
סדנת נושא (בחירה)	יעל בורשטיין/פרופ' מרב סלומון	2 נ"ז
סמינר "עיצוב עכשווי"	ד"ר חגית קיסר	4 נ"ז
קורס עיוני – תיאוריות ביקורתיות לתקשורת חזותית	ד"ר שאול סתר	2 נ"ז

סמסטר ב'

שם הקורס	שם המרצה	נקודות זכות
מעבדת מחקר (בחירה)	ד"ר ליאת לביא, אורי סוכרי, ד"ר רועי עמית	6 נ"ז
מעבדת מחקר (בחירה)	גיא שגיא, ד"ר עפרי כנעני, עדה ורדי	6 נ"ז
קורס עיוני – תיאוריות ביקורתיות לתקשורת חזותית	ד"ר שאול סתר	2 נ"ז

חופשת סמסטר וחופשת קיץ

קורס מרוכז	ליאת סגל	2 נ"ז
סדנת אורח (עד שבוע מרוכז)	מרצים מתחלפים	1 נ"ז

סמסטר א'

שם הקורס	שם המרצה	נקודות זכות
סמינר מחקר וכתובה	ד"ר חגית קיסר	4 נ"ז
סדנת נושא	יעל בורשטיין/פרופ' מרב סלומון	2 נ"ז
תיאוריות ביקורתיות לתקשורת חזותית	ד"ר שאול סתר	2 נ"ז
הנחייה לפרויקט מרכזי (שנה ב' תשפ"ה)	מנחה בבחירה אישית	

סמסטר ב'

מעבדות מחקר	סגל התכנית	6 נ"ז
סמינר מחקר וכתובה (פגישות הנחייה בימי שישי)	ד"ר חגית קיסר	2 נ"ז
תיאוריות ביקורתיות לתקשורת חזותית	ד"ר שאול סתר	2 נ"ז
סדנת אורח (בחירה, עד שבוע מרוכז)	טרם נקבע	1 נ"ז
פרויקט משולב/ או פרויקט מרכזי לשנה ב'		6/4 נ"ז
הנחייה לפרויקט מרכזי (שנה ב' תשפ"ה)	מנחה בבחירה אישית	

קורס מרוכז (לשנים א' וב')

שם הקורס	שם המרצה	נקודות זכות
אינטראקציה פיזית	ליאת סגל	2 נ"ז

שינויים בידיעון בצלאל

רשויות המחלקה והאקדמיה רשאיות לערוך שינויים ותיקונים בתכנים המופיעים בידיעון זה, להוסיף עליהם, לגרוע מהם או לבטלם בכל עת במהלך שנת הלימודים. הודעה על כל שינוי כאמור, תפורסם לסטודנטים/ות. השינויים מחייבים את כלל הסטודנטים/ות, גם אם נקבעו או נכנסו לתוקף לאחר שהחלו את לימודיהם/ן.

החטיבה המשולבת – עיוני ומעשי:

מעבדות מחקר – תשפ"ה

1. תקשורת חזותית בשדה המורחב - בהובלת גיא שאגיא, ד"ר עפרי כנעני, עדה ורדי *תמה מרכזית לשנת תשפ"ה: עתיד המרחב המשותף

מקנה המידה המקומי ועד הפלנטרי, שינויים מהירים – פוליטיים, אורבניים, טכנולוגיים וחזותיים – מעצבים מחדש במהירות חסרת תקדים את האופנים דרכם הורגלנו לתפוס את החיים על פני הכדור, ומעוררים שאלות על היכןנותו של עתיד אנושי בר קיימא. לנוכח מרכזיותן של טכנולוגיות חזותיות, "חכמות" ורוויות מידע בתהליכים אלו, נדמה שלתקשורת חזותית יש תפקיד מכריע ביצירת אלטרנטיבות שיאפשרו לדמיין ולעצב אחרת את עתיד המרחב המשותף. נקודת מוצא זו עומדת בבסיס רציונל המעבדה שתפעל כמרחב אקספרימנטלי ורב תחומי לדמיון ועיצוב מחדש של מודלים להישרדות משותפת בקני מידה משתנים. סטודנטים/ות יפעלו כחוקרים-יוצרים בצוות בין תחומי ויתנסו לאורך הסמסטר בפיתוח ויצירה של פרויקט עיצובי הפועל "בתוך העולם" ומנסה ידע חדש ורלוונטי. כמתודת מחקר ועיצוב מרכזית, המעבדה תתייחס אל מקום ספציפי (site-specific) כנקודת מוצא ותפעל ביחס אליו דרך ציר וורטיקלי (מתת הקרקע, דרך פני האדמה ועד האטמוספירה) ובקני מידה משתנים. רבדים אלו יאפשרו בחינה של האתר כמקום קונקרטי בעל היסטוריה והווה, ובד בבד כמרחב סינתטי, מלאכותי, הפותח כיווני מחקר ניסיוני וספקולטיבי. המחקר יתבסס על עבודה עם חומרים חזותיים, צילום, מיפוי, מידול, חומרי ארכיון, ואינפוגרפיקה של נתונים. כל אלו יאפשרו לסטודנטים להתמחות במגוון מתודולוגיות מחקר חזותי, בקראפט וטכנולוגיה, ולפתח פרקטיקה עיצובית בינתחומית.

2. תקשורת חזותית, בינה מלאכותית וכלכלה - בהובלת ד"ר ליאת לביא, ד"ר רועי עמית, אורי סוכרי

המציאות שבה אנחנו נתונים נדמית לפעמים סטטית, מצב נתון שמכתיב את אופני הפעולה והמחשבה שלנו. אך למעשה היא מזמנת שפע הזדמנויות לשינוי ולטרנספורמציה, על ידי עיצוב מחדש. גישות כלכליות עכשוויות עוסקות לא רק בשאלות של חלוקת הון ויצירת מנגנונים ליצירת רווח, אלא גם ברובדים בסיסיים של הפעילות האנושית – פענוח של עמדות, שינוי שלהן, יצירת מנגנונים של שיתוף פעולה ובעלות משותפת, ניסוח של היחסים בין האדם והחברה ובין האדם והקהילות שאליהן הוא משתייך או עשוי להשתייך, ופיתוח של אופנים חדשים לשיתוף פעולה. במעבדה, הרעיונות המופשטים הללו מקבלים צורה קונקרטית בדמות מנגנונים טכנולוגיים מתקדמים, הרותמים את הידע והכלים העדכניים ביותר בשדה התקשורת החזותית והבינה המלאכותית. במעבדה, אנו לא רק חולמים על עולם טוב יותר, אלא גם מניחים יסודות להתממשותו, בדמות כלים ופלטפורמות שמאפשרים ליחידים ולקבוצות לחולל שינוי אמיתי. המחקר מבוסס הפרקטיקה שנקיים יחד במהלך הסמסטר יקנה לסטודנטים/ות הזדמנות ייחודית להתמחות בעיצוב ממשקים דיגיטליים מבוססי בינה מלאכותית, ובפיתוח ויצירה של אבי טיפוס חדשניים לתקשורת, ניהול משאבים ופעולה משותפת.

**שתי מעבדות המחקר יתבססו על שילוב בין מחקר עיוני למעשי, יפתחו ויישמו שיטות מחקר מבוסס-פרקטיקה עיצובית, ויחשפו לשיח תיאורטי רלוונטי, מפגשים עם מומחים מהארץ והעולם, סיורים ושיתופי פעולה.

אובייקטים דיגיטליים, מנגנונים המוזיאליים מרצה: ד"ר עפרי כנעני
הקורס בשיתוף עם תכנית התואר השני במדיניות ותיאוריה של האמנויות.
(שנה א' בלבד) 4 נ"ז.

טכנולוגיות חדשות ואובייקטים דיגיטליים משפיעים באופן דרמטי על הייצור, הצריכה, התצוגה וההפצה של נכסי תרבות. מאוטומציה ומכונות לומדות ועד לבינה מלאכותית ומכונות יצירתיות, כללי הפעולה בשדות האמנות והעיצוב מוגדרים מחדש בזמן אמת ואיתם גם השיח התרבותי והחזותי. לכאורה, הסירקולציה וההפצה של ידע תרבותי באמצעות אובייקטים דיגיטליים מזמנת את יצירתו של "ידע ציבורי", פתוח ונגיש לפרשנות והתערבות יותר מאי פעם. בתוך כך, פרקטיקות וצורות חשיבה של מעצבים/ות ואמנים/ות הפכו למרכזיות ביצירה ועיצוב של מרחבי השתתפות בתנאי הייצור, השימור וההפצה של ידע תרבותי במוזיאון ומעבר לו. הקורס, יתמקד ביחסים החדשים המתעצבים בין ידע תרבותי לידע ציבורי, תוך עיון מקביל ומצליב בין מוסדות ידע מודרניים כמוזיאון וארכיון ובין פלטפורמות טכנולוגיות וכלכליות עכשוויות.

נקודת המוצא תהיה שכל פעולת איסוף, שימור, אוצרות והנגשה של ידע תרבותי אינה רק פרוטוקול טכני, אלא פעולה פרפורמטיבית-פוליטית. מתוך כך, נשאל האם פעולות האיסוף והשימור, המחקר והתצוגה יכולות לשרת ציבורים שונים או להפוך לנחלת הכלל; והאם ניכוס מחדש של מאגרי-נתונים בתחום המוזיאלי יכול להוות מודל ראשוני לקראת אינטליגנציה שאינה מלאכותית, אלא קולקטיבית.

תוך התמקדות במרחב המוזיאלי כאתר אפשרי למחקר ויצירה משותפת, הקורס ייתן דגש מיוחד על היחסים המשתנים בין שדות האמנות והעיצוב בעידן המקודד. נשאל כיצד ניתן להשתמש בכלי חשיבה עיצוביים ואוצרותיים על מנת לאתגר את היחסים הקאנוניים בין המוסד לקהליו ולהפכו לשדה בו פעולות כשימור ותצוגה נחקרות מחדש באופן שאינו משמר ידע אלא מייצר ידע פעיל, מגוון ושיתופי.

פרויקט משולב

עיצוב/אוצרות/כתיבה לשנת תשפ"ו (2025-26) בהיקף של 4 נ"ז

*סיום התואר מותנה בציון עובר בהגשת ביניים אחרונה של הפרויקט המשולב, בסמסטר ב', שנה ב' תשפ"ו.

פרויקט מרכזי הנחיה והגשה – לשנה ב' בשנת תשפ"ה בלבד.

הנחיה – מנחה מרכזי מתוך סגל התכנית.

יועצת אקדמית לפרויקט המרכזי: יעל בורשטיין

שנה ב', שנתי, 10 נ"ז

במהלך שני הסמסטרים בשנת הלימודים השנייה יתפתח הסטודנט/ית את הפרויקט המרכזי וי/תביאו לידי גמר. פיתוח הפרויקט ייעשה במסגרת הנחיה אישית. כמו כן תקבענה 2-3 פגישות קבוצתיות בכל סמסטר לפיתוח הפרויקט ולהגשות ביניים.

*סיום התואר מותנה בציון עובר בהגשת ביניים אחרונה של הפרויקט המרכזי האישי, בסמסטר ב'

החטיבה המעשית: סדנאות נושא לשנים א' וב'

סדנת נושא

Post Moving Image – מרצה: יעל בורשטיין

סמסטר א', 1.5 ש"ש, 2 נ"ז

הקורס פוסט מובינג אימג' יוצא מתוך נקודת הנחה שתפיסת הסרט כיצירה לינארית, סטטית וקבועה צריכה להשתנות, שכן היא מבוססת על מגבלה טכנית שכבר לא קיימת מאחר והכל דיגיטלי כיום. מהלך הקורס מבקש לאתגר את האופן שבו אנו מבינים את התנועה (motion) כמדיום, ולעודד את הסטודנטיות/ים להכיר ולבחון את סודותיו הרדיקליים והאוונגרדיים. בשיעורים, נבחן כיצד ניתן לאתגר את המגבלות של יצירות בתנועה

המספרות, לרוב, סיפור על ציר זמן לינארי, ונתנסה בחקירה של כלים ופורמטים שונים שמאפשרים מבע יצירת מופשט ועמוק. מהלך הקורס מבוסס על התנסות וניסוי מעשיים במסגרתם נייצר מרחב שאפשר לכנותו "מעבדת תנועה". נתמקד ביצירת דימויים תנועתיים שאינם נשענים על נרטיב קולנועי מסורתי אלא מספרים סיפור באמצעים אחרים, כגון: תנועה, חומר, קומפוזיציה, הפשטה, דקונסטרוקציה. נלמד לפתח יצירות שמעניקות חוויה רעננה, עצמאית וקלה להפקה (בסגנון do it yourself), תוך שימוש בכלים יצירתיים ייחודיים. במהלך הסמסטר, סטודנטיות/ים יחקרו ויישמו כלים מופשטים לפיתוח מבע תנועתי, ויפתחו הבנה ביקורתית ויצירתית של מדיום התנועה מתוך מחשבה עצמאית ופתוחה המערערת על מוסכמות מוכרות של תנועה קומפוזיציה ורעיון. הקורס ילווה במפגשים עם יוצרים/ות ושיתופי פעולה בינתחומיים.

סדנת נושא

הספר כחדר פלאות – מרצה: פרופ' מרב סלומון

סמסטר א', 1.5 ש"ש, 2 נ"ז

הקורס "הספר כחדר פלאות" הינו סדנת נושא מעשית המהווה קורס מעטפת התומך במעבדות המחקר של התוכנית. תפקידו של הקורס לשמש כמרחב מפרה של התנסויות בבניית סיפור (Storytelling) ככלי וכתמה למחקר מבוסס-פרקטיקה וכמצע להתנסות מעשית ורעיונית. בקורס נעסוק בחיבור בין התמות של הסיפור (Storytelling), הספר כמנגנון קריאה, והמוסד ההיסטורי של "חדר הפלאות" כמרחב אוצרותי ונרטיבי. נכיר את האבולוציה של הספר, את המבנה הנרטיבי של דרמה עלילתית על פי אריסטו, את המושג "סמיכות" (Juxtaposition) בהקשר של עריכה ואוצרות, ואת היצירה "טקסט פתוח" של הפילוסוף והסמיוטיקן אומברטו אקו. כל זאת יעשה באמצעות התנסויות מחקריות מעשיות קצרות שיאפשרו יציאה מתוך אזורי הנוחות, הסתכנות וצבירת תובנות. בסופו של הקורס נכנס את סה"כ החקירות והתובנות לכדי מהלך רפלקסיבי על מתודולוגיות מחקר מבוסס עשייה בחיבור למהלכי התפתחות יצירתיים אישיים של כל אחד ואחת מהסטודנטים/ות בקורס. הקורס יתמקד בתהליכי פיתוח ויצירה לשם העמקת ההכרות שלנו עם עצמינו, עם הדיסציפלינה בה אנו פועלים וכחוקרים הפועלים בשדה היצירה ויכלול הרצאות, סדנאות, סיור ואורחים.

קורס מעשי מרוכז

אינטראקציה פיזית – ליאת סגל

סדנה מרוכזת, 1.5 ש"ש, 2 נ"ז

מאז ומתמיד טכנולוגיות חדשות היו מקור השראה, כלים וחומרי גלם בידי מעצבים ואמנים. טכנולוגיות שפותחו בשנים האחרונות מאפשרות לאנשים שאינם מגיעים מרקעים טכנולוגיים מסורתיים ליצור ולפתח אובייקטים אינטראקטיביים פיזיים שחשים את סביבתם ומגיבים אליה. בסדנא נלמד עקרונות בסיסיים באלקטרוניקה, תוך שימוש במיקרו-בקרים מסוג 'ארדואינו', ליצירת אובייקטים אינטראקטיביים. ארדואינו הוא מיקרו-בקר המאפשר קריאת מידע מחיישנים ורכיבי אלקטרוניקה שונים ושליטה על פעולת רכיבי פלט, כמו תנועת מנועים, תאורה וקול. אחד מחוזקותיו של הארדואינו הוא בקהילה שנוצרה בעקבותיו, הדוגלת בשיתוף מידע וקוד פתוח ומאפשרת למידה עצמאית ופתרון בעיות, גם לאנשים שאינם בעלי ידע מוקדם בפיתוח אלקטרוניקה או תוכנה. לצורך כתיבת התוכנה השולטת על פעולות הארדואינו נעזר בבינה מלאכותית. הסדנא אינה דורשת ידע מקדים ומתאימה לכל מי שסקרנית ליצור בכלים טכנולוגיים חדשים, ומי שמעוניין להוריד פחדים ומחסומים מכך.

החטיבה העיונית

סמינר – סקירה מתודולוגית

עיצוב עכשווי

ד"ר חגית קיסר, פרופ' ענת קציר

שנה א', שנתי 2 ש"ש, 4 נ"ז

הסמינר "עיצוב עכשווי" יסקור מגמות, תיאוריות, מוסדות ומעצבים/ות מובילים/ות בשדה העיצוב העכשווי, בארץ ובעולם. הקורס יתנהל בפורמט של סיורים, ביקורים, ומפגשים, שיתקיימו לסירוגין בימי שישי במהלך סמסטר א' וב'. דרך הרצאות וסיורים נכיר ונבחן את השיח אודות העיצוב בהקשר הרחב של מגמות תרבותיות, כלכליות, חברתיות, תקשורתיות וחזותיות, ונייצר מבט רחב על תפיסות ומתודולוגיות המעצבות את מקומו והשפעתו של העיצוב כיום. נשאל על יחסם של מעצבים/ות ויוצרים/ות לסוגיות חברתיות כמו המשבר הסביבתי, סוגיות כלכליות/חברתיות/פוליטיות ונעסוק בצמתים בין אמנות לעיצוב ואוצרות.

קורס עיוני

תיאוריות ביקורתיות לתקשורת חזותית

ד"ר שאול סתר

שנה א'+ב', שנתי 2 ש"ש, 4 נ"ז

מהם היחסים בין תיאוריה ופרקטיקה בשדה החזותי? האמנם, בעקבות ג'ורג' ברנרד שואו, אלה שיכולים - עושים, ואלה שאינם - מבקרים? או שמא העשייה היצירתית, לרבות זו העיצובית, מבוססת על ידיעת העולם שבו היא פועלת ולכן כרוכה בהבנת הכוחות הרוחשים בו, הסוגיות הנידונות בו והמאבקים הניטשים בו? בקורס זה נפרוש כמה מהמהלכים המרכזיים של המחשבה הפוליטית והאסתטית של המאות ה-20 וה-21 - מהלכים שמקורם בתיאוריה הביקורתית האירופית של המאה ה-20, אך הם התרבו, התפצלו והשתנו וכולם נענים לרגע ההיסטורי העכשווי - שיש הרואים בו רגע פוסט-ביקורתי, ולכן כזה שדורש ביקורת מסוג שונה. בסמסטר הראשון נפתח מושגי יסוד במחשבה הביקורתית העכשווית, ביניהם - סובייקט, כוח, דימוי וראווה, דרום גלובלי, שחורות, קולוניאליזם ופוסטקולוניאליזם, ריאליזם קפיטליסטי, ציבור וקהל, פוסט-אנושי, היסטוריה, דיאלקטיקה, הסכמה והתנגדות. בסמסטר השני נבחן כיצד עשייה עיצובית יצירתית יכולה להיתרם ממושגים אלה - בשלבי ההמשגה, העשייה, הביצוע והפרשנות.

סמינר

מחקר וכתביה

ד"ר חגית קיסר

שנה ב', שנתי 3 ש"ש, 6 נ"ז

סמינר מחקר וכתביה הוא סמינר שנתי המלווה את הקורסים והתהליכים במעבדות בשנה השנייה ללימודים. במרכז הסמינר, שתי שאלות מרכזיות: כיצד ובאילו תנאים יכולה פרקטיקה עיצובית או אמנותית להפוך לפעולה מחקרית? וכיצד נמקם את הפרקטיקה העיצובית בהקשרים חברתיים, מרחביים, תיאורטיים ופוליטיים רחבים? במסגרת הסמינר נסקור מגוון של שיטות מחקר עיוניות ומעשיות בתקשורת חזותית ונסח את שיטות המחקר המתאימות בהקשרים שונים. דרך עבודה סדנאית, קריאה וכתביה נבסס הבנה מעמיקה של חשיבות הכתיבה בתהליך המחקרי ולא פחות מכך, היצירתי, ונפתח "ארגז כלים" מושגי ומתודולוגי של מחקר

מבוסס פרקטיקה. בסמסטר א' הקורס יתקיים בקמפוס מרכזו העיר ויכלול הרצאות, סדנאות, מפגשים עם אורחים, ובסמסטר ב' פורמט הלמידה ישתנה לליווי אישי ו/או קבוצתי בהתאם לצורך.